

ACC. N:R. M. 10890: 1-140

Landskap: Skåne Upptecknat av: olika personer,
 Härad: Diverse Adress: se namn!
 Socken: " Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1947 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skåmtak.

Från Onsjö härad sid. 1-20.
Oxie " s. 21-36.
Rönneberg " " 37-41.
Phyttö " s. 42-62.
S. Åsbo " " 63-75.
Torna " " 76-87.
Vemmenhöp " " 88-99.
Villands " " 100-115.
V. Söringe " " 116-135.
Ö. " " 136-140.

s. 1-140. LUF 62.

72.

115/121 a

Acc. nr M.10890:1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Onsjö*Socken: *Ask.*Uppteckningsår: *1844.*

12

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Välfrid Jönsson*Adress: *Ask. 8 Skåne Ask.*Födelseår och födelseort: *Ask 1888*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1/ Halmtak fins ännu men de försvinner
- 2/ småningom, vasstak fins mest vid insjöar
Halmen är bunden med järntråd vid underlaget för var sitt vidjor, för 30 åren
- 3/ Halmen var för i tiden slagtröskad men nu
- 4/ är den mest maskintröskad den håls av gräslagda käppar. för 50 år sen kunde man räkna med 90% 20 år % 40% 10 år med 40 procent
- 5/ man använder takkäppar

M.10890:2.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

9/ jag använder icke något av dessa.

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

Man lavar ut halmen till önskad ~~tycke~~ ^{längd}.

sen släter man den, så där blir ett sned på den.

sen lägger man en kapp över, sen binder man den

fast med järntråd, på avstånd mellan 30-40 cm.

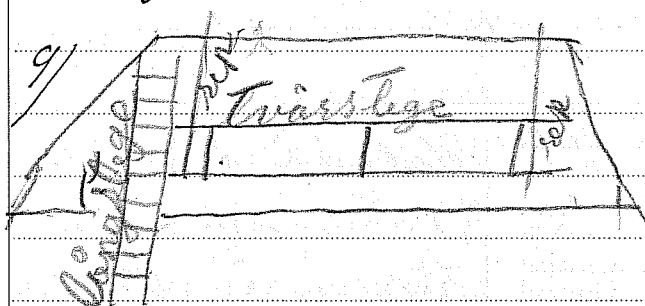
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

9/ En längstege och en tvärslege 2 rep.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

Vet ej.

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10/ Längstegen går man upp på. Tvärslegen ligger man på, när man täcker.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

^{11/} Jag använder knäputor o slötar.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

^{12/} Halmen restes väl upp samt stötes sen bindes den i karrar. på storlek 7,-8 kg vassen hugges vid vintertid på isen

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

^{13/} Man syr utan på det gamla taket också

^{14/} Taket skäres med en lämplig kniv när det färdigt.

Takskägget skäres med en något längre kniv samt efter snor.

^{15/} Nya hus täckes inte med halm.

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

^{16/} Taket ryggades för med lera o grästerror. nu med halm o ryggatråd

^{17/} Man stoppar in halmen under

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

^{18/} Häpparna o bindes

Ti arbetar två vid täckningen en bär upp halm, o en bär ut halmen o bindes

M. 10890:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Läggas (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16) Dett. a har jag aldrig hört eller sett.

17) Taket lägges mest på läkt, för lades
dett på ravel.

18) Inte nu för tiden på grund av eldfaran

19) HalmTaket var ett bra Tak hållt för sin
jämna temperatur såväl sommar som
vinter, men på grund av nyare skorstenars
tillkomst så ökar dett eldfaran.
något utförligar kan jag inte besvara.

20)
Jag har varit halmTäckare i 40 år i Hönge
a Aske med flera platser.

21) Grovarbetare.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

73.

115/122 b

Acc. n:r M. 10890:5.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- n:o 1 Finns i min trakt halmtak men inte några vasstak.
- n:o 2 Taket är bundna med smala trävidjor eller galvaniserad järntråd ej snöre.
- n:o 3 enligt bif. skrift
- n:o 4 för närvarande tio procent
- " tio år sen sextio "
- " fyra " " åtta "
- " femtio " " nittio "
- n:o 5 Takkäppar användes enstaka och tilldel käppar

nr 6.

M. 10890:6.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Isolerade band användes till de två första länkarna smidda av järn liad så kallade vidjor.
nr 7 enligt bifogad teckning

nr 8 Takstege och trärstege som bands upp med två kraftiga rep fastgjorda i nacken (för takaren) dessutom användes takvagn och kniv till ic eller yxa användes för att jämna klipporna i roten innan täckningen läggs

Om tidigare några redskap används är mig obekant

nr 9

nr 10 Takvagn användes för att packa taket under takpenn samt jämna taket för övrigt

Kniven användes till att jämna ut taket med skärningen avsåg att vatten skulle rinna fortlöpande av

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10890:7.

Nr 11 Långa vantar användes
men väl knäputor som
sydda av läder och stoppade
Nr 12 Sälligt bifogad skrift
b Vass har inte används här
men väl på andra frakter enligt
vad de gamle berättar till varannan
larm

Nr 13 Tak lades utan på också
samma på samma sätt
b Taket beskäres när det är färdig-
lagt
c Takskägget packas hårt med vagn
d Halmtak lägges givetvis
aldrig på nya hus

Nr 15 I regel var det endast
två personer som arbetar
med täckningen Takmästaren
och hantlangaren

M. 10890: 8.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Några ton hål i vindskedarna för fäste
åt kåppen har icke förekommit i min
tid, en fjelbo spickades på kanten
av vindskeden och häll ner kåppen
№ 17 Taket lades på läkt och för på
ravel (raft är obekant)
№ 18 Healm tak användes såväl
fin boningshus som till uthus.
№ 19 På det något som jag kan ge
upplysning om är jag viss.
№ 20 Tårn Tårnlofta Hallsåth
Kona Rörums Ruseberg socknar.
№ 21 övergått byggnadsnickare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

59.

113/120 ac

Acc. nr M10890: //.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Onsjö härad

Socken:

Restöv

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Elof Berg

Adress:

Restöv 10 Marieholm

Födelseår och födelseort:

1877

Restöv

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Endast halmtak

2. Ja

3. Nej

4. För närvarande finns endast 4 å 5 stycken bundna tak och för 50 år sedan var nästan alla tak fäktade på samma sätt och mellantiden är svår att räkna ut procentbeläget på.

5. Endast för mytäckning

M. 10890:12.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

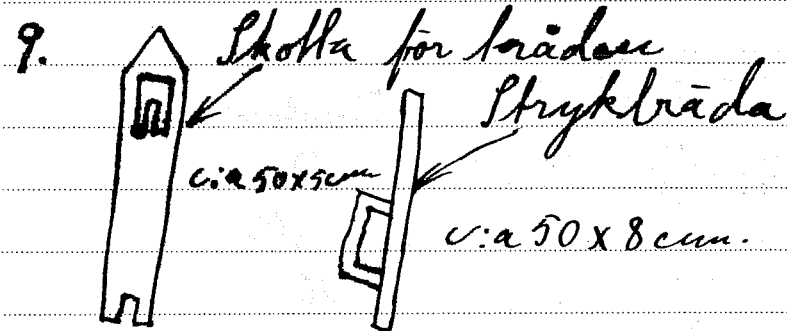
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. I allmänhet användes fortlöpande söm

7. Till bindningen användes galvaniserad järntråd nr. 20.

8. a. Skottor (för tråden) knivar, strykbräda (för nerskärning)

8 b. Nej

ca 10 tum mellan takken 10890

M. 10890:12a.

7.

ihäpp

Halm lägges hela vägen
med häpp över, som lindes
med vira (stålbad)

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10890: 13.

11. Inte jag men min far använde knäputor.

12. a. Halmen riskes upp och befrias från småhalv.

Halmen skördas på vanlig tid och förvaras i kärvar.

13. a. Är underlaget dåligt rives detta ned annars täckes utanpå

b. Ja.

c. Takskägget skäres efter snöre snett in mot väggen.

d. Inte nu mera.

14 a. Med ryggtrå eller hönsrät

b. Den gamla halmen lyftes upp och den nya stöcks under.

15. Om taket sys 3 man. en man bär halven en man sys på taket och en man invändigt som för tillbaka skottan.

M.10890:14.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. På läkt.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. Ja.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19. Nej

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20. I Restöv och Östra Karaby i
20 års tid

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Nej

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

60.

113/120 b. 1 74 n° 65!

Acc. n:r M. 10890:15.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Malmslätt*Härad: *Östsjö Malm*Socken: *Trollenäs*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Oscar Nilsson*Adress: *Selågs 10 Trollenäs*Födelseår och födelseort: *1896 Trollenäs*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Ja, halmtak
vasstak finns inte i denna trakt
- 2) ~~Ja~~ Ja
- 3) Nej
- 4) a) cirka 10%
b) - 35%
c) - 60%
d) - 90%
- 5) Ja,

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6/ Om tillgången på halan god så rives det gamla Taket av och då användes isolerade band annars användes fortlöpande söm när halan läggs ut på det gamla Taket. M. 10890:16.

7/ Halan bides ut på tvären på Taket klappas läggs över läktet varpå bindningens bänder 8.a. Tvärstege att hålla sig på, klappträ, piure, skärbräda, snöre, knivar samt skotta

8.b. Nej 9/ Tvärstegen är två stycken Trä som ligger parallellt med en fjockända åt vart håll och hoppfästade på cirka 60 cm från varandra med fyra stjärnspoler. Klappträ ett cirka 4 cm tjockt 15 cm brett och 50 cm långt Trä refflat på längden med 5 st 1 cm djupa refflor och ett cirka 60 cm långt skaft, med detta stöttes halan i rotänden så det blev jämnare. Skärbrädan cirka 20 cm x 30 cm var refflad på tvären och med handtag ovanpå. Vanligt snöre. Knivarna voro vanligtvis gjorda hos någon hemmasmed och brukade ha ett prima bett.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10890:17.

11) Knäputor har använts

12) Rågen töskas på s. b. rågtöskan som är lika bred som rågen är lång för att inte halmen skall bli sönderlagen. Sen får man rista opp den så att eventuellt sönderlagen halmen ristes undan och binder den i lagom stora kärvar. Sedan lagras man den i loge eller någon annan stans på torrt ställe. 13) a. Olik, somliga lägger utanpå, andra river ner det gamla och lägger helt nytt b) ja. c) Snöret spännes från den ena ändan till den andra så att det diggar rätt sen skär man halmen tvärt av följande snöret. d) Inte numera. Lös halmen bäres upp och lägges på nuckan och sedan lägges s. b. ryggträn på. 1 på var sida vilka äro fästade vid varandra medelst en cirka 15 cm lång kättingbit, var sådant par ligger ungefär 50 cm från varandra

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

M.10890:18.

16) Nej, det har inte förekommit
på denna orten

17) På läkt

18) Ja, men dom försvinner alltmåra.

19) Ja, efter förmåga.

20) Täckt några tak med halur har
jag aldrig själv gjort men som hanthlangare
har jag varit med rätt mycket. Däremot
har jag täckt mycket med spån och rivit
ner en massa gamla halurtak.

21) Byggnadsreparationer snickeri

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

7a)

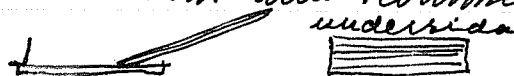
den sticker vigeren genom halmen med öglan för strax nedanför
 käpp och läkte och drar den tillbaka ovanför desamma sticker den andra
 ändan av vigeren genom öglan och drar åt. Avstånd mellan vigarna
 cirka 40 cm. När alla vigarna på den raden äro så bundna har
 man en liten käpp cirka 12 cm som man virar ändan av vigeren
 om ett par varv drar åt ytterligare gör en tvås krök invid öglan
 tar pinnen av och får in det överblivna av vigeren under käppen
 så göres med alla vigarna. Den är det färdigt för nästa lägg.

Ö
 viger
 halvslutad
 är utslädd som
 snord
 och öglan samt

Under de senaste 20 åren har det varit ganska vanligt att
 man har lagt det nya taket ut på det gamla. Då har man
 använt sig av förtäroande söm och ej använt sig av käppens
 halmen har lagts på som vanligt men sen är det olika.
 Då har man en skotta som man har virat tråden på
 gör fäst ändan sen sticker man den igenom taket
 en bit fram, men så får där vara en person inna för
 och sticka den tillbaka igen. Så får den hålla på stygn
 för stygn tills den kommer fram till ändan och så böja
 på nytt lägg

Trärstege cirka 6 meter lång är bunden med rep som är fästa i rucken
Efterhand som man kommer upp rullar man den ett varv

Klappträ att stöta halmen ned i rotändan för att få den jammare

undersida

Skärbiådan användes när Taket beskäres. Man håller den i vänstra
handen och trycker den mot Taket på samma gång som man låter den
glida nedåt medan man med den högra handen skär Tåta diagonala
snitt strax nedanför biådan.

14b) Ett hål i Taket lagas så att man börjar nere lägger halmen i och
binder fäst på vanligt vis tills man kommer upp till där det är
helt igen, där får man sticka halmen upp mellan läktet och
Taket så det gamla Taket kommer utåtpå.

15) För det mesta är det bara en som täcker och så en som
skall passa upp honom, bära upp halmen kappor och vigrar
alltså 2 st. När man lägger utåtpå gammalt Tak så får det vara
en innanför för att skicka ut skottan, så där blir det
för 3 stycken.

28.

107/117d

Acc. n:r M. 10890:2/.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1 halmtak finnes ej vasstak
- 2 äro bundna med vira o tråd
- 3 både med lös o slagtröskad
- 4 a 5 procent
- b 15 " "
- c 25 " "
- d 90 " "
- 5 ja

M.10890:22.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

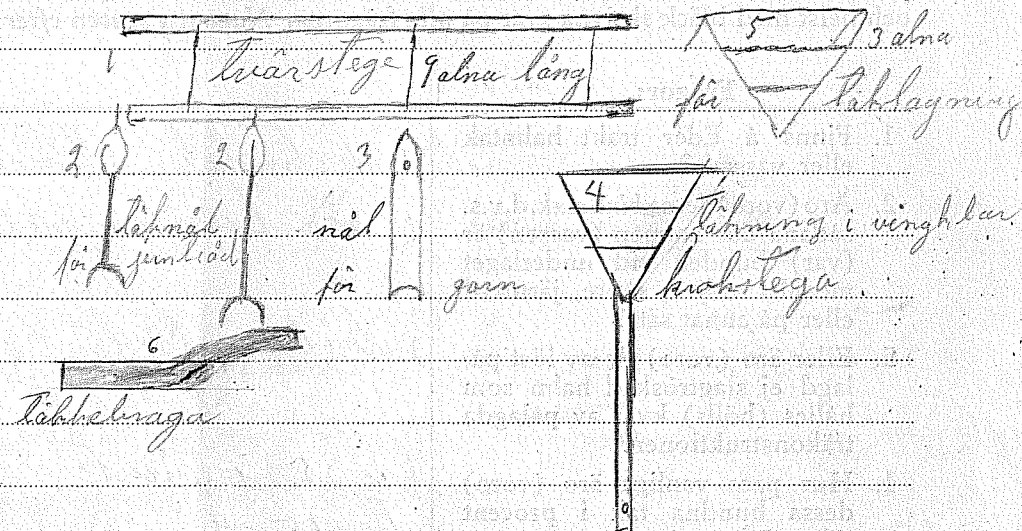
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

7 bindningen sker med pilenvisa
och täckhållarna med 4 riva i vart
spenne ett spenne är 3 alna
8a tvärstega, riva täckhållare
täckhållare

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

12 a halmen läggs på bogalmet
och slås med julejla sedan vändas
den och slås på andra sidan sen ligas
den upp i hövar och läggs i stack
var har jag allri varit med om
a ja och bindas med järntråd

b ja

c Takskägget skäres när taket är färdigt

d nej

a Taket ryggas med bår halm och ryggsträ
och så ryggas det med dochar och
hanningsring. b ett söndrigt
tak stöps halmen in under det taket
bindas med vris och hugg

c en man passar takharen han skall bära
halm spira visa rensa hrista av
takhåpparna

M.10890:24

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16 det var nog för min tid för jag
har aldrig sett eller hört tallas om det
17 både på läkt + raft

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18 ja

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19 ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20 i Bunnheflo församling sedan
1900

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21 jag är träskmaskinist och varit med
sedan 1897

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

24.

106/118 d

Acc. n:r M. 10890:25

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1.

Halmtak

2.

Bindetak, bundna dels med golv-järntråd
dels med vidjor

3.

nej

4 a

2%

5.

Ja.

Tel. 21/352 - skru för svar

RT 466058

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10890:26.

6. Isolerade band, dels fortlöpande söm.
7. Hakan bindes på lärt med isolerade band över täckhopp vid nya lek.

8a Täckstia, kniv, fälg, stykjärn, sticka

Id. 9/656

Skärbräda med handtag av trä

Täcker med raft, stålträs, isol. band.

4110890:27.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

11. Knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

12 a. Stäcken frösas på vanlig fräskare vass
halmen pressas i balar som sedan ligger
upp.

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

13 a. Nej.
b. Ja.
c. Beskäres
d. Nej

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14 a. Med halmen som bränsle är ryggbrän
b. Halmen sticks in och bindes över källan
med skän

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15. 2 man, varvid takläggaren täcker och
skär taket och den andre mannen sticker
upp halmen och här täckes upp och
gör de isolerade borden

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16. Ja. ?

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17. På läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18. Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19. Ja, om det står i min Mässa

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20. Har aldrig gjort tärn

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21. Bredningsarbetare och Lantbrukare

OBS. Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

25. 106/120 cd

Acc. n:r M. 10890: 29.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Olle Mån*Socken: *Svedala*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Nils Lorentz Nilsson*Adress: *St. Svedala n: 2*Födelseår och födelseort: *1883 Böringe*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

- Obs, vass!
1. Finns å Eder trakt halmtak eller vassak?
 2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
 3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
 4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
 5. Användas (användes) tak-
käppar?

Svar:

*ja. Har själv övervägande vass
snöre*

nej

3% 10 år 40% 20 år 70% 50 år 90%

ja, vid olika slag. Täckning

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

ja, Gångarn, Gård marilla! eller kampa!
Man lägger ut ut halm eller vass på 9 eller 6 alnar
så lägger man en kapp o binder 13 eller 14 band
en s.k. gårdsvep o skäres av för varje knut.
En lång takstige en tvärstige två rep som
räcker från takisen o ner som bindas i tvärstigen
nej

Här fanns inga andra

Nålarna användas till att föra tråden
in och ut. En bräda som är 35 cm lång 10 cm bred
håller man ovanpå halmen eller vassen o sedan skär man
nedanför

Knäputer

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

på många olika sätt
vass med flån på skördas helst i mitten av September
o ställas rätt upp mot ett stack till Torp lills kårarna
blir lätta vass som skördas gröna kan täckas på täckt
vinter skördade får läggas på gammalt tak

ja

ja

Man spänner en snor eller band tvärs över det nya
(ny) Så skär man efter det, vass klippas

Man bär upp löshalm eller balar o hyppar upp det
man lägger på som när man täcker nytt!
sen stoppar man in det sista o binder en häpp
över

Bara en man till lägga o binda
en man till bära materialen upp

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Läckt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Böringe Näsbyholm Häckeberga Gods
Skabersjö Samt Lvedala socken

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Inte nu, har varit Skogsarbetare
på vintern

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-darna till fäste för takkämparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

ja

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Böringe Näsbyholm Häckeberga Gods
Skabersjö samt Ljedala socken

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Inte nu, har varit Skogsarbetare
på vintern

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

16.

105/1186

Acc. nr M. 10890:33.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Oxie Mån*Socken: *S. Åkarys*Uppteckningsår: *1947 Grönåsa*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Fredrik Malmkvist.*Adress: *V. Grevie 11 Tellinge.*Födelseår och födelseort: *20/8 1884 S. Åkarys*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja**Ja*

*bund med så väl vidjor som snöre
jag för min del använder endast
galvaniserad ståltråd*

Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10890:34

Jag binder varje kapps rad med galvaniserad ståltråd 40 cm mellan varje tråd. Se nedan

En bunden kapp

först 2 vassa knivar, en skärbräda, styckjärn, knäppstol och bindärmar

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

Min förstånd!

M. 10890:35
Knäputor

för 10 år sedan huggs rågen strö före midsommar
alltså grön, när den då blev riktigt torr
lades den på taket, det blev snygga tack
men ej starka
mogen råg slagtröskad blev starka tack
kunde ligga ända till 40 år

ja
Tackskägget skäres efter snöre med en vass
kniv, arbetas sedan så det blir fast och
fäst

Taket kan ryggas på 3 vis med kalmdockor,
med trä, med stängseltråd som lägges - nät?
över rygningen och lindas fast,

här fins ej många som kan täcka med halm
jag känner ej mer en en som kan
lägga halm tack

M.10890:36.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Taket lägges på läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Jag började 1912 och har varit verksam
i flera byar inom Ås i Härad.
Jag är merare till yotet

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

68. 114/119 a

Acc. nr M. 10890:37

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: S k å n e.

Namn: Carl Johan Thulin

Härad: Rönnebergs-Härad

Adress: Tarstad 5 Svalöv

Socken: Tirup

Födelseår och födelseort: 1870 Tirup

Uppteckningsår: 1947

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- Halmtak finns men ej vasstak.
- 2/ Taken äro bundna vid underlaget (lækten) med vidjor på ortens dialekt kallad Vigrar eller Tillingar, av Pil eller Björk. Samt även med galvaniserad järntråd, ej med snöre.
 - 3/ Taken äro ej löst pålagda. Slagtröskad halm har ej använts i någon stor utsträckning, på de senaste 25 åren, halmen som användes är i huvudsak Råg- och Vetehalm som är tröskad på tröskor, och sen uppbyggd för hand. Träkonstruktion utan på halmen finns ej inom häradet.
 - 4/ Inom Tirups socken finns för närvarande halmtak på 23 % av samtliga hus, för 10 år sedan 28 %, för 20 år sedan ungefär 45 % samt för 50 år sedan 95 % av alla fastigheter.
 - 5/ Takkäppar användes av Pil och Hassel i enstaka fall även käppar av En.
 - 6/ Fortlöpande sömn användes endast när halmen lägges utan på det gamla taket,

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10890:38.

- då det sys på med järntråd,
- 7/ Halmen lavas ut på läktet, käpparna lägges på och vigern stickes in under läktet, och tages igen över läktet, samt stickes i en ögla och drages åt, i detta fall användes käppar av Pil eller Hassel samt vigrar av Pil. När halmen lägges utanpå det gamla taket syr man det på med järntråd och då användes nålar av Stål som man sticker igenom taket. På dessa nålar är järntråden på-tagen så att den följer med in genom taket. På ortens språk kallas dessa nålar för skotter.
- 8/ Som redskap användes Kniv, Bräda med handtag som man trycker ner halmen med när man skär. Nålar av stål samt en maskin med hög växel som man kan snurra stältåden på när man skall binda med ståltråd istället för med vigrar av trä. Vidare en utav slaner gjord tvärsteg som hänger på taket i repliner på vilken man ligger under arbetet. B/ Tidigare användes en refflad bräda med långt skaft kallad "raga" samt istället för tvärsteg endast en slana kallad "Täckås".
~~Knivarna gjordes förr av någon bysmed~~
- 9/ Knivarna gjordes förr av någon bysmed som var känd för att tillverka goda eggjern, men numer ~~användes~~ användes i huvudsak Liar som avmejslas i lämpliga längder och påsattes ett träskaft. Brädan som användes är en slät stum tjock 5 tum bred och en aln lång med ett handtag av trä. Tvärstegen göres av granslaner och är i regel 12 alnar lång. Den under punkt 8 omnämnda ~~snurran~~ kan göras av en kasserad Separator eller Spolmaskin eller något liknande. En gammal spinnrock kan också användas.
- 10/ Kniven användes till att skära taket jämnt med. Brädan användes att trycka till halmen med när man skär. Nålarna användes till att sticka tråden genom taket med.
- 11, Har aldrig använt vare sig vantar eller puter för knän.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

12/ a) Slagtröskad långhalm förekommer ej mer. den halm som användes är halm i pressade balar från halmpressarna som för hand göres upp och bindes hårt i kärvar. Även användes Råghalm från Småland som är tröskad på s.k. kån halmströsker. Förr skördades rågen grön, högs med självbindare och fick torka direkt på fältet, varefter den användes direkt som takhalm. Detta tillvägagångssätt har emellertid upphört då det visade sig att tak av sådan halm ej var hållbara.

b. Vass användes ej.

13/ Det täckes både utanpå det gamla taket och man river ner det gamla taket och lägger upp helt ny halm. Båda metoderna användes ungefär lika mycket.

b. Hela taket skäres när det är färdiglagt, det vill säga hela den yta som man kan lägga på den bredd som tvärstegen är lång. en sådan del kallas ett sti.

c. Takskägget skäres av så att en jämn kant uppstår.

d. Numera lägges ej halmtak på nya hus.

14/ Taket ryggas med lös halm som fasthålls med ryggaträ trädnedhängande på varsida av ryggningen fastsatta uppe i spetsen med en träpinne, som äro stuckna i borrhål genom båda träden i toppen så att de liknar ett kors. Numera användas länkar fastsatta med kramper.

b. Ett tak lagas på så sätt att man sticker den nya halmens topp in under den gamla halmen. binder som på nya tak och skär av med en kniv så att det blir lika jämt och av samma tjocklek som det gamla.

15/ En högst 2 man. Om 2 man arbetar så lavar den ene ut halmen medan den andre binder fast densamma, och så har man en man som bär upp halm och käppar en s.k. hantlangare. Om man syr halmen utanpå det gamla så får där vara en man innanför taket och sticka ut nålen.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16/ har hört det omtalas men aldrig sett det.

17/ Taket lägges numera alltid på läkt, men jag har äve-
lagt tak på ravel.

18/Ja, halmtak användes ännu på boningshus.

19/Ja, om jag kan göra någon tjänst

20/ Första tak jag var med och utförde var år 1897.
Har sedan år 1906 varit verksam som halmtäckare i
socknarna Tirup, Halmstad, Svalöv, Fälestad, Sireköpinge
Billeberga, Torrlösa, Glumslöv, Billinge, Bosarp
Norrvidinge samt på olika andra platser i Skåne.

21/Har varit Småbrukare och torvarbetare m.m.,

Om det kan vara till någon nytta kan något av de
använda redskapen ställas till förfogande

Tarstad den 15/12 1947

Högakttningsfullt

P. S.

Bifogade foto grfi torde återsändas då det är det
enda som finns kvar. Medsändes för studium samt om
det kan avfotograferas! D. S.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

ACC. N:R M. 10890:41.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

neg. VI: 4: 2.

7.

104/120 d

Acc. n:r M. 10890:42.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Namn:

Härad:

Adress:

Socken:

Födelseår och födelseort:

Uppteckningsår:

skr

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

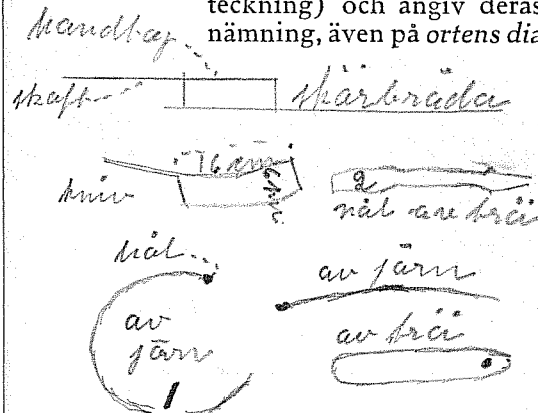
Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) Halmtak finnes
- 2) Äldre halmtak äro alltid bundna med vidjor. Nytt skitna halmtak förnyas med nytt pålägg. o fastgöres då med galvaniserad järntråd
- 3) Halmen bindas alltid med vidjor eller snöre eller med järntråd.
- 4) a. 5% - b. 25% - c. 60% d. 95% - för 50 år sedan börjar förnyas o nyantak komma till användning i regel endast på bostadshusen.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

- 5) Ja, när de gamla rives ner o nytt pålägges direkt på läkten
- 6) Fortlöjande söm tillämpas i regel. då nytt läggs över det utslitna.
- 7) Snöre (hjärcorn) o järnträd tillverkas en s. h. järnsvejs.
- 8a) Skärbreda - knivar - nålar o tang
- b) Ohändt knäppart troligt
- 9) s.e. beskrivningen.
- 10) En rund järnplåt användes när arbetet börjar på de 2 första läkten. o bindes fast med häppar o järnträd o höjts med järnsvejs. Den användes brännålen. 2. Den kommer skärbreda o kniv till användning

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10890:44.

11) Nej.

12) a) Halmen plockas ut av vete och
bådar. o läggs oyr viska för viska
tills necken för endast storlek
o sen bindas. 8-10. necker går åt
till ett dag. viska 400 kg till ett
tak. (ett st) är 8-9 alnar bredd
b) Vassen skördas på vintern då
is en bär sin man. läggs på
omedelbart.

13) a) Hänvisning till fråga 2.

b) ja.

c) Takskägget avskäres tvärt o smett
enak vägen // ungefär som ritningen

d) Endast de gamla minnen skall bevaras
Museet i Trelleborg är halmtak på
nytt hus. byggt i ffor.

14) Endast vartig. halmen förekommer

b) Allt det tösa borttages o sen på
samma sätt som nytt

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkämparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)? *inget hinder*
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

15) Taktäckaren har endast en man
till hjälp.

16) Nej det har jag aldrig sett eller
hört talas om. finns alltså överlag
som kämparna fästas i.

17) Lättare måste finnas i annat fall
är där ju ingenting som binder i.
ravel eller (raft) vet jag inte vad
som menas.

18) Ja. men går bort allt efter hand.

19) Ja har svarat på frågorna så godt
sj göras. den v. k. järnvegen har
jag inte ritat upp & heller ritat
den knuten på vidgarna

20) I hemorten.

21) Ja. Småbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

4. 104/119a - 105/119c

Acc. n:r M.10890:46.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Lunds län

Socken:

Lugla

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Johann Emil Osson

Adress:

Gränsgatan 9 Ledsåla

Födelseår och födelseort:

1876 Östra Grevie

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

HalmTak

Bunda med vidjor (lärkeviror) under senare är bunda med snöre (impregnerad gran) även järntråd
 (har använts)

se ovan

4 % för närvarande, 6 % för 10 år sedan.
 10 % för 20 år sedan samt 50 % för 50 år
 sedan. (när i 5) takkäppar användas.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

X 10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Isolerade band

använder läckhämmer samt binder dessa med band på lika avstånd

Kniv, strusspån, nål,

Kniv, strusspån, nål, läckeslife, snöre för anhängning vid takstake, * spudar på knäna, midafloss-ljuva för ryggstikning av halmbuntar. Rygsträ för påläggning över ryggingen.

* Kniv för anhängning av halmen för erhållande av jämn yta, stugspån för räsning av knivar. Täckeslife för att kunna ligga på ^{taket} spudar på knäna för att kunna ligga på täckeslife, nål till sticka genom taket och libbaa igen för bindningar av snöret bring läckhämmer.

M.10890:48.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

x Knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

Har mest täckt med nytt vetehalme
efter trösk

- b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

Ja

- b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

Ja

- c. Hur behandlas takskägget?

Beskäres rak efter ett snöre, i vinkel med
Taket

- x d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

x Har aldrig tillämpat det samma, men sådana
finns. Taket ryggas med halv som
blivit över vid skärningen eller annan
lås halv, som fästs med ryggtrå.

14. a. Hur ryggas taket?

- b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Trä, En trälgräsläggningen och en
trälhantlangning.

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M.10890:49.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Har aldrig själv tillämpat desamma,
men nedrivit lek där det använts,
vet inget ställe där sådant ännu finnes.
På senare tid har endast läckt använts

Ja

är villig att ställa mig till förfogande.
men helst med inslag för att bättre
kunna förklara alla detaljer.

Hundsskallen i västra delen i Skytte-
håren.

Har rent slutat med allt arbete.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

M.10890:49.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Har aldrig själv tillämpat dessa,
men naturligtvis har det använts,
vet inget ställe där sådant ännu finnes.
På senare tid har endast läkt använts

Ja

är villig att ställa mig till förfogande,
men helst med en lejon för att bättre
kunna förklara alla detaljer.

Flundersluggan i västra delen i Skyttis-
härad.

Har rent slutat med allt arbete.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

6.

104/120 c

Acc. n:r M. 10890:50.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Skåne

Slykts Mm

Gylle

1947

skbn
(voro)

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Lons Johansson

Gylle 8 Fjärdingslöv

1871 Hållstorp.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvett för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halm tak finnes.
2. Ja, bundna med galv. järntråd.
3. Nej.
4. a. Sällan som finnes kvar.
b. Då band man med fjärd
hampagarn. c. Detsamma.
d. med vidjor (vira)
5. Ja.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10890:51.

6. Fortlöpande söm.
7. Halmen breddes ut. Skäppen pålägges och fastbindes vid läktet.
8. 2 nålar, 1 kniv, vraga.
- b. Nej.
9. Den ena nålen är rak, den ena är böjd. Kniven är försedd med brett något svängt blad. Vragan är ungefär en halv meter lång, fyra tum bred, brädbil, med stryggsån på den ena sidan, att vassa kniven på.
10. Den raka nålen användes när man lägger utan på det gamla taket. Den böjda nålen användes när man river ner det gamla och lägger nytt. Vragan står man på halmen när man skär ner med kniven.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10890:52.

11. I vanligaste fall användas knäputor.

12. a. Den bör liggas opp rak o vacker och bindas i kärvar efter fröskningen och förvaras på logen. Vass finnes ej här nere.

13. a. Båda delar. b. Ja. c. Man börjar med takskägget. Halmen breddes ut och bindes om läktet. d. Inte numera.

14. a. Man bär opp halmen och lägger ett tjockt lager samt lägger ett par ryggkrä på, ett på varje sida. Så fortsättes med $1\frac{1}{2}$ m mellan varje par. b. Man lägger ~~h~~ halmen över hälen och binder fast den. Den sista viskan förs opp under den gamla halmen. 15. Två. Den ena täcker, den andra passar opp med halmen.

M.10890:53.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16. En gång då jag var pojke.

17. Lägges på läkt.

18. Ja.

19. Ja, så gott jag förmår.

20. De sista åren i byarna runt
Gylle. Skylls Vemmerlöv, Slsdad,
Gislöv, Fjärdingslöv, Thelleborg,
Ellörup, Slågarp, Skyrkököpinge.

20. Inte nu för närvarande.

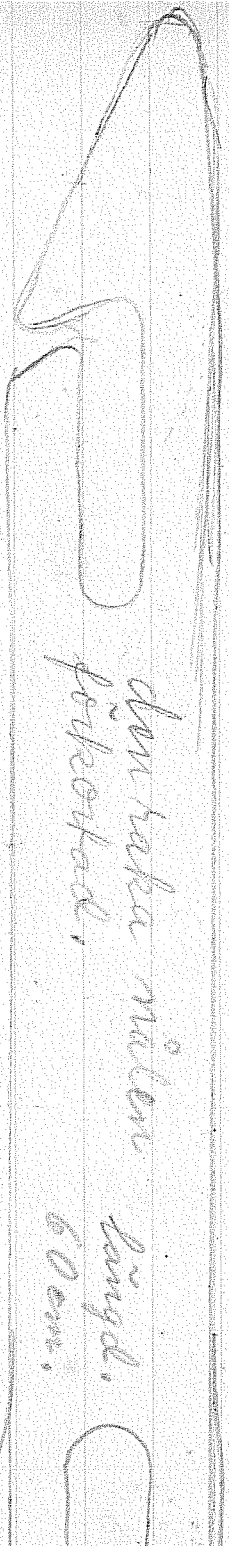
OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Silfver

N. 10890:54.

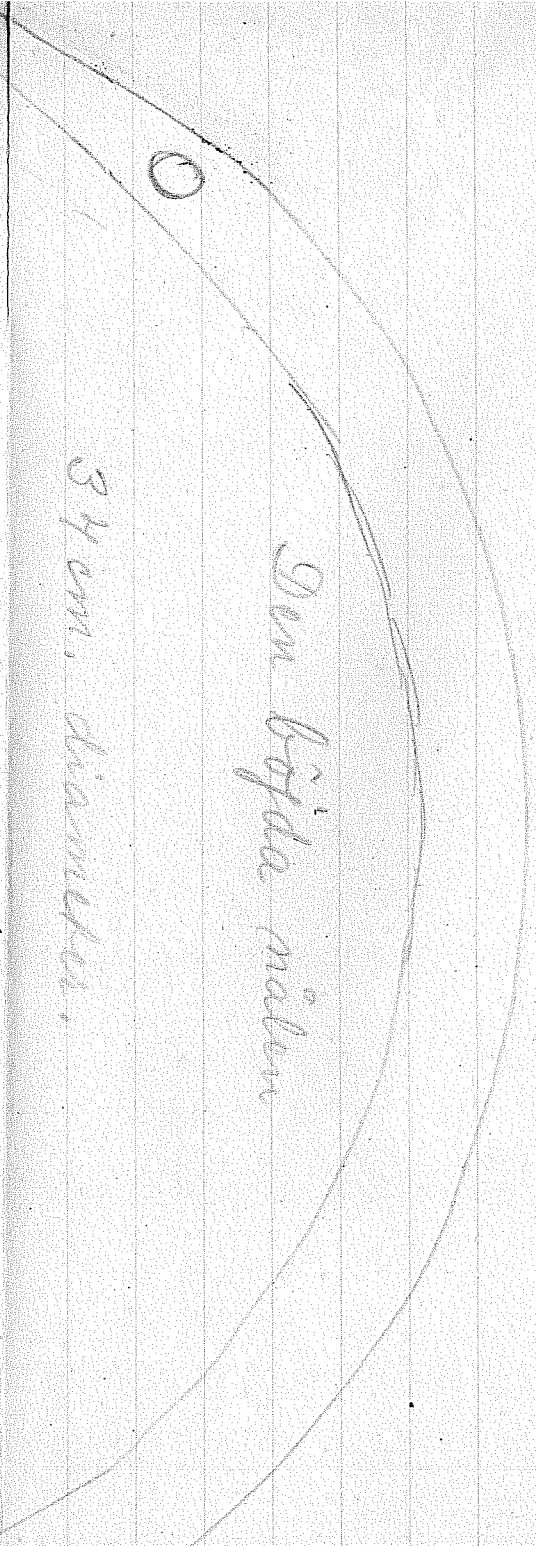
Trädäckningsredskap.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

den raka måten
förskad.

längd.
60 cm.

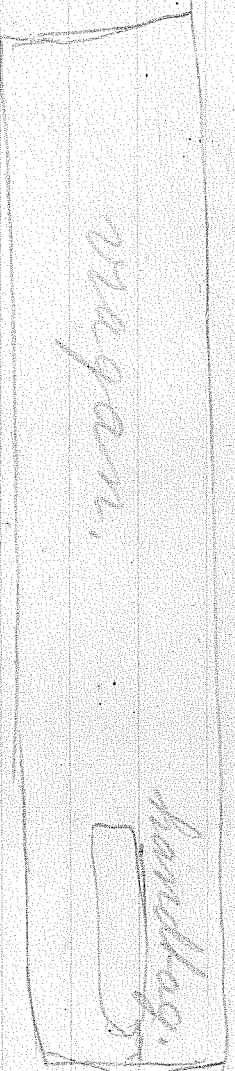

Den böjda måten

34 cm. diameter.

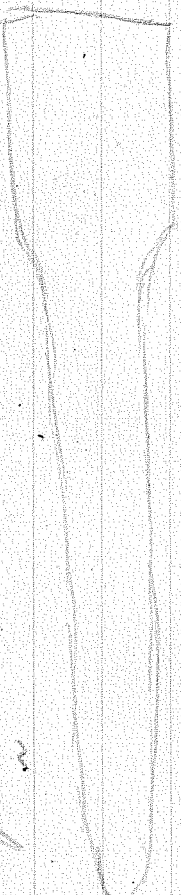

hurven förminskad

magar.

handlag.

sticken, som användes när man
säger gamla sak, man gör in på
med den.

57

104/119d

Acc. n:r M. 10890: 55.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Skifte men

Socken:

Hammarlösa

Uppteckningsår:

1947

26

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Olga Berglund

Adress:

Östra Värmlinge Skifte

Födelseår och födelseort:

Södra Åker

1874

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

ja bindes flera

Bandet med järntråd
de ska bindas mer om likt alla tak

de varierar liksom allt annat i världen

ja

M.10890:56.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

man sticker nålen genom lakket ner om lakket och ut igen
sen lägger man 2 gånger om häppen så ett litet blir en
Hjertsrep sedan drar man åt
3 ymnvåld — — — — —

nej

för 50 år sedan lärde jag mig mycket då bant vi
med vird sedan blev det tjärvarn nu är
det galvaniserat ståltråd

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

M. 10890: 57

ja båda dessa

12. Hur beredes
a. långhalmen?

han får lina upp

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

vassen hugges om vintern när det är is på graven
nd

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

ja båda dessa

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

ja
skäres tvärt av
och rej

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

halmen under ryggtäcket används på

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

alltid ensam och en hantläggare

M.10890:58.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

takett lägges på läkte

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

överallt i denna trakt

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Grovarbetare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

3.

104/118 b

Acc. n:r M. 10890:59.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: *Skåne*Namn: *O. Qim* RT 71Härad: *Skånska Härad Mön*Adress: *Hälsjö 423071*Socken: *Hälsjö*Födelseår och födelseort: *1880 Fuglie*Uppteckningsår: *1947**d. 8/6 56 - tidi ej själv träckt men sett. Det kan vara ett misstag att nämna skar ovan för linjalen!**linjal
skars
ovanför*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvett för svaret bifogas.

d. 11/3 59 - del, t. n. 423071, fäcke träda sett undersida, hantlag ovanför

Frågor:

Svar:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

1. Ja, halmtak.
2. Ja, bindetak. Fick i början på 1900 - 1910 taket vidjor, därefter järntråd.
3. Nej.
4. a.) För närvarande 100% bundna
b.) För 10 år sedan 100%
c.) För 20 år sedan 100%
d.) För 50 år sedan 95%
5. Ja, takkäppar.

OBS

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

se förra sidan.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

17.10.89 0:60

6) De senaste decennierna alltid fortlöpande söm, men där förut från äldre tid isolerade band (länkband 20 cm).

7) Halmen lades ut i ett jämt lag för varje länk, så lades härpå täckskäppa i länkets längdriktning och dessa band samman med underliggande länk så rödpilsvidjor med 40 cm bredd.

8) a. Träckstige snöre, kniv och linjal.

b) Berörar jag mig ej.

Linjalen var en hvit vävbjörnsbark, ca 1½ m. lång, i. användes vid nedskärningen och taket var gändigt. Den lades på halmen och det skars ^{med kniv} oransjörden, med början v. ryggse. Tel. mott. 31/3 52.

Kniven 10-12" lång, krummasnidd hos bysmidda som den här var duktigt folk (5 snitts m. även knivar) till hushållen.

Träckstagen i länkets längdriktning för täckaren att ligga på. Inömt till att avvikta täckskäppet med kniven, stor och krummasnidd, samt linjalen till att jämna länkiden efter den var lagd.

M. 10890:61.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Ja, endast knäputor.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

Förre när rågen slagtröskades blev ju halmen bra. De senaste decennierna har halmen uppsett efter ångtröska och då blev halmen mycket lösare. I äldre tid skördades rågen ^{någon gång} grön innan härrättningen och blev då mycket seg.

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

a) Ja, delvis utåtpå och delvis nytt

b) Ja, härtill användes kniven och linjalen att trycka till halmen med under avskärningen.

c) Det avskäres i skarps vinkel.

d) Icke numera

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

a) Det uppläggs löshalm och denna hålles fast med ryggstria.

b) Man pressar upp halmen mellan överliggande täckskäpp och sen avjämjar med kniven. Endast täckaren som sköter all halmläggning och bindning. Han fick då på stället en hjälpare, som skulle passa upp honom med halm, käppar och vidjor, vidare skulle han invändigt vara täckaren behjälplig med att träda vidjorna tillbaka.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

På läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja, om jag kan.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Har ej varit täckare med hus.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Byggnästare.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.